

Uppföljning av revisionsrapporter från år 2022

Rapport

Region Gotland

KPMG AB

2024-12-13

Antal sidor 22

Region Gotland

Uppföljning av revisionsrapporter från år 2022

2024-12-13

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt	5
3.2	Granskning av insyn i verksamheter på entreprenad	7
3.3	Granskning av mark- och exploateringsverksamheten	8
3.4	Granskning av styrning och internkontroll inom räddningstjänsten	12
3.5	Granskning av verkställighet av beslut	15
4	Samlad bedömning och rekommendationer	19

1 Sammanfattning

KPMG har av Region Gotlands revisorer fått i uppdrag att följa upp revisionsgranskningar från år 2022. Detta med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas. Således följer revisorerna årligen upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare genomförda granskningar.

Syftet med uppföljningen har varit att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Insyn i verksamheter på entreprenad
- Mark- och exploateringsverksamheten
- Styrning och internkontroll inom räddningstjänsten
- Verkställighet av beslut

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att åtgärder delvis har vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer.

Avseende de berörda granskningarna kan vi konstatera att åtgärder har tagits kring somliga av de rekommendationer som lämnades år 2022, men det kvarstår ett arbete för regionstyrelsen för att helt efterleva de rekommendationer som lämnades i samband med 2022 års granskningsrapporter.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen kring regionstyrelsens uppsiktsplikt rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Ser över möjligheten att utarbeta en avsiktsförklaring eller att komplettera styr- och ledningsprocessen med en beskrivning av hur uppsikten utövas. För att tydliggöra för nämnder och bolag hur regionstyrelsen utövar sin uppsikt och arbetar med samordning.
- Se över om rapporteringen till regionfullmäktige kan kompletteras med en utvärdering avseende utövandet av uppsiktsplikten. En sådan rapportering kan bidra till att identifiera utvecklingsområden och stärka arbetet med uppsikt/samordning.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av insyn i verksamheter på entreprenad rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Utifrån uppsiktsplikten föreslå till fullmäktige att anta Program med mål och riktlinjer för privata utförare

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av mark- och exploateringsverksamheten rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Aktualisera regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen då de antogs 2014-12-15 och inte har reviderats sedan dess.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av verkställighet av beslut rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Att initiera en ändring av regionfullmäktiges arbetsordning så att den utöver att två gånger per år redovisa de motioner som inte har beretts färdigt, även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige. Detta för att öka den grad återrapportering sker till fullmäktige.
- Ta fram en utarbetad nedtecknad strategi för återrapportering av verkställighet avseende fullmäktiges beslut.
- Som ett led i beredningsprocessen tillse att beslutsunderlagen i större utsträckning inkluderar en tidsram för när verkställighet ska återrapporteras i fullmäktige samt i den mån det är möjligt – i beslutsparagrafen inkludera bestämmelser kring när och hur återrapportering i fullmäktige ska ske i beslutsparagrafen.

2 Bakgrund

KPMG har av Region Gotlands revisorer fått i uppdrag att följa upp revisionsgranskningar från år 2022. Detta med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas. Således följer revisorerna årligen upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare genomförda granskningar.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med uppföljningen är att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Insyn i verksamheter på entreprenad
- Mark- och exploateringsverksamheten
- Styrning och internkontroll inom räddningstjänsten
- Verkställighet av beslut

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

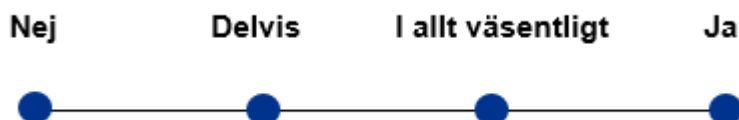
- Aktuell lagstiftning för respektive granskning
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av tillämpligt material
- Skriftlig kontakt med ansvariga tjänstemän från regionstyrelseförvaltningen samt samhällsbyggnadsförvaltningen.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av tjänstemän från respektive förvaltning.

3 Resultat av granskningen

3.1 Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt

Granskningen av regionstyrelsens uppsiktsplikt genomfördes år 2022 och syftade till att bedöma om regionstyrelsens uppsikt över nämndernas och bolagen verksamhet är ändamålsenlig och tillräcklig. Granskningen besvarade följande revisionsfrågor:

- Är regionstyrelsens former för uppsikten ändamålsenliga och fungerar de tillfredsställande?
- Är omfattningen av och innehållet i regionstyrelsens uppsikt tillräcklig?
- Begär regionstyrelsen upplysningar från nämnderna och bolagen och kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig utsträckning?
- Rapporterar regionstyrelsen till fullmäktige i tillräcklig utsträckning?

Den sammanfattande bedömningen utifrån 2022 års granskning var att regionstyrelsens uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet inte var helt ändamålsenlig och tillräcklig. Därav lämnades följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Se över möjligheten att utarbeta en avsiktsförklaring eller att komplettera styr- och ledningsprocessen med en beskrivning av hur uppsikten utövas för att tydliggöra för nämnder och bolag hur regionstyrelsen utövar sin uppsikt och arbetar med samordning.
- Fortsätta att utveckla dialogen med och rapporteringen från nämnder och bolag för att stärka regionstyrelsens uppsiktsplikt och samordningsansvar. Dialogen och rapporteringen bör dokumenteras i protokoll för att öka spårbarheten och tydliggöra kopplingen till uppsiktsplikten.
- Se över om rapporteringen till regionfullmäktige kan kompletteras med en utvärdering avseende utövandet av uppsiktsplikten. En sådan rapportering kan bidra till att identifiera utvecklingsområden och stärka arbetet med uppsikt/samordning.
- Genomför den årliga förstärkta uppsiktsplikten för bolagen i enlighet kommunallagen, regionstyrelsens reglemente och regionens aktieägarpolicy.

3.1.1 Yttranden

I tjänsteskrivelsen¹ till regionstyrelsens yttrande² framgår det att regionstyrelseförvaltningen skyndsamt bör ta fram rutiner för hur aktieägarpolicy ska följas, i syfte att stärka regionstyrelsens uppsikt över bolagen. Vidare framgår det av tjänsteskrivelsen att regionstyrelsen instämmer i rekommendationen om att utarbeta en tydligare beskrivning av hur uppsiktsplikten ska bedrivas. Det anges även att rekommendationen kring en fortsatt utvecklad dialog mellan regionstyrelsen, nämnderna och bolagen är rimlig men av resursskäl är den svår att genomföra. Därtill framgår att ägarmöten mellan regionstyrelsen och bolagen redan genomförs och protokollförs. Det anges att för aktiviteter i planerings- och uppföljningsprocesser som

¹ Tjänsteskrivelse, granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt, ärende RS 2022/1558 2022-12-16

² Revisionsrapport. Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt, beslutad av regionstyrelsen 2023-01-24

exempelvis de årliga dialogmötena inför budgetberedning kräver andra typer av resurser för att protokollföra. I yttrandet framgår det att denna typ av resurser inte finns inom kansliet vid tidpunkten för yttrandet.

Vidare framgår det av tjänsteskrivelsen att det är önskvärt att införa en årlig rapportering till regionfullmäktige avseende uppsiktsplikten. I tjänsteskrivelsen framgår det att vid tillfället för yttrandet redovisas uppsiktsplikten i ett avsnitt i årsredovisningen. Av skrivelsen framgår att detta avsnitt i årsredovisningen med fördel kan utvecklas och kompletteras med en samlad bedömning.

3.1.2 Resultat av uppföljande granskning

I samband med uppföljningsgranskningen har vi varit i kontakt med regionstyrelseförvaltningen i syfte att följa upp 2022 års rekommendationer. Avseende rekommendationen om en avsiktsförklaring med en beskrivning av hur uppsikten utövas anger förvaltningen att en sådan ännu inte har utarbetats. Det framgår även att en sådan beskrivning förmodligen kommer att införlivas i beskrivningen av ledningssystemet, då förvaltningen önskar att införliva beskrivningen i ett ordinarie styrdokument.

Angående rekommendationen om en utveckling av dialogen och rapporteringen från nämnder och bolag, i syfte att stärka regionstyrelsens uppsiktsplikt och samordningsansvar, anger regionstyrelseförvaltningen att dialogen och rutinerna runt ägarstyrningen av bolagen har utvecklats. Regionstyrelsen har tagit ett beslut om att stärka uppsiktsplikten kring Region Gotlands koncernföretag³. Vidare anger regionstyrelseförvaltningen att sedan granskningen 2022 har två "bolagsdagar" genomförts under 2023 respektive 2024. I samband med uppföljningsgranskningen har vi tagit del av anteckningar från den senaste bolagsdagen då VD/ representant för Gotlands musikstiftelse, Gotland Gröns Centrum AB, Gotlands Energi AB, Almi Företagspartner Gotland AB, Gotlands Filmfond AB, Wisby strand congress & event AB och AB Gotlandshem deltog.

Angående 2022 års rekommendation om att se över om rapporteringen till regionfullmäktige kan kompletteras med en utvärdering avseende utövandet av uppsiktsplikten, anger regionstyrelseförvaltningen att rapportering utifrån uppsiktsplikten återfinns i årsredovisningen. En separat uppföljning har inte gjorts.

3.1.3 Bedömning

Vår bedömning regionstyrelsen delvis har vidtagit åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer. Vi noterar att regionstyrelsen har fattat beslut i syfte att stärka uppsiktsplikten kring Region Gotlands koncernföretag. Vidare noterar vi att bolagsdagar har genomförts. Däremot har rekommendationerna om en avsiktsförklaring inte fullgjorts, då en sådan ännu inte är upprättad. Utvärdering av uppsiktsplikten har heller inte genomförts.

³ Uppsikt över Region Gotlands koncernföretag under 2023, beslutat av regionstyrelsen 2024-04-23 § 107

3.2 Granskning av insyn i verksamheter på entreprenad

Granskningen från år 2022 angående insyn i verksamheter på entreprenad syftade till att bedöma om regionens möjlighet till insyn av verksamheter på entreprenad var tillräcklig, för att kunna genomföra en god uppföljning och ha en uppsikt över verksamheterna. Granskningen besvarade följande revisionsfrågor:

- Efterlevs gällande interna riktlinjer?
- Styr upphandlingar av entreprenader utifrån regionens målarbete?
- Säkerställs regionens rätt till insyn i de fall de är tillämpligt?
- Hur följs entreprenaders genomförande upp under avtalsperioden?
- Omfattas verksamheter på entreprenader av regionens interna kontroll?

Den sammanfattande bedömningen från 2022 års granskning var att regionens möjlighet till insyn av verksamheter på entreprenad är tillräcklig, för att kunna genomföra en god uppföljning och ha en uppsikt över verksamheterna. Utifrån granskningens bedömningar och slutsatser lämnades följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Utifrån uppsiktsplikten föreslå till fullmäktige att anta Program med mål och riktlinjer för privata utförare.
- Säkerställa att samtliga avtal följs upp med den frekvens som avtalats.

3.2.1 Yttranden

I samband med uppföljningsgranskningen framgår att regionstyrelsen inte har gjort ett specifikt yttrande kring 2022 års revisionsgranskning av insyn i verksamheter på entreprenad. Rapporten är dock redovisad av regionstyrelsen som en informationspunkt⁴.

3.2.2 Resultat av uppföljande granskning

I samband med uppföljningsgranskningen har vi varit i kontakt med regionstyrelseförvaltningen som anger att den på grund av resursskäl inte har haft möjlighet att ta fram ett nytt program för mål och riktlinjer av privata utförare.

Vidare anger regionstyrelseförvaltningen att arbetet med en effektiv avtalsförvaltning är ständigt pågående. Regionstyrelseförvaltningen anger att en ny central tjänst som avtalssamordnare har inrättats. Därtill har en process för avtalsförvaltning tagits fram och beslutats i regionstyrelsens upphandlingsnätverk. I samband med uppföljningsgranskningen har vi tagit del av en presentation som visar den framtagna processen för avtalsförvaltning. I presentationen anges stegvisa beskrivningar kring vad som ska göras från implementering av avtal till uppföljning och förvaltning av avtal.

Regionstyrelseförvaltningen anger vidare att ett arbete pågår för att utreda och etablera en metod för avtalsförvaltning, avtalsuppföljning och avvikelshantering. Vidare pågår ett arbete för att utreda arbetssätt, system för avvikelshantering och eskalering. Därtill meddelar regionstyrelseförvaltningen att ett arbete för att ta fram en handbok för avtalsförvaltning har påbörjats. Vidare ska ett arbete påbörjas med att utarbeta en

⁴ Information, vissa inkomna handlingar. Regionstyrelsen 2023-03-22 §96

metod för att klassificera avtal i syfte att kunna genomföra en resurseffektiv avtalsuppföljning.

3.2.3 Bedömning

Vår bedömning regionstyrelsen delvis har vidtagit åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer.

Av uppföljningen framgår att det pågår ett arbete för att säkerställa att samtliga avtal följs upp med den frekvens som avtalats. Vi noterar att en ny tjänst som avtalssamordnare har inrättats, samt att en process kring avtalsförvaltning har tagits fram. Vidare noterar vi att det fortsatt pågår ett arbete för att följa upp avtal.

Däremot framgår det av uppföljningen att revisionens rekommendation om att anta program med mål och riktlinjer för privata utförare, inte har genomförts. Av 5 kap 3§ kommunallagen framgår att fullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för privata utförare.

3.3 Granskning av mark- och exploateringsverksamheten

Syftet med granskningen från 2022 av mark- och exploateringsverksamheten var att bedöma om Region Gotland säkerställt att mark- och exploateringsverksamheten bedrevs på ett ändamålsenligt sätt. Följande revisionsfrågor besvarades av granskningen:

- Har regionen säkerställt en tillräcklig styrning av mark- och exploateringsprocessen?
- Hur är regionen organiserad gällande exploateringsverksamheten?
- Finns tillräckliga styrdokument och riktlinjer vad gäller mark och exploatering och är dessa tydliga på såväl politisk nivå som på tjänstemannanivå? Säkerställs att beslutade styrdokument och riktlinjer efterlevs?
- Finns förteckning och tydlig prioriteringsordning över regionens exploateringsområden?
- Vilken koppling finns mellan regionens planer för bostadsbyggande och det sätt på vilket mark- och exploateringsprocessen bedrivs?
- Vilka delar består regionens planprocess av? Bedöms planprocessen som ändamålsenlig utifrån regionens planer för såväl bostadsbyggande som iordningställande av mark som till sin karaktär ska ha formen av industriområde etc.?
- Har regionen säkerställt ett ändamålsenligt arbete med markanvisning och markexploatering?
- Finns tillräckliga styrdokument och riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal, vilka även omfattar principerna för redovisning av exploateringsverksamheten?
- Skrivs avtal i enlighet med riktlinjerna?
- Sker tilldelning av markanvisningar i enlighet med riktlinjerna?
- Vilka avstämningar sker löpande gentemot externa aktörer vad gäller markanvisningar i syfte att säkerställa att olika typer av åtaganden utifrån avtal fullföljs?

- Finns tillräckliga arbetsformer för att säkerställa marknadsmässighet vid markförsäljning?
- Finns ändamålsenliga arbetsformer för att följa upp framtagna kalkyler i samband med avslutat exploateringsprojekt?

Vår sammanfattande bedömning utifrån 2022 års granskningen var att regionstyrelsen i allt väsentligt säkerställt att mark- och exploateringsverksamheten bedrevs på ett ändamålsenligt sätt. I samband med granskningen lämnades följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Aktualisera regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen då de antogs 2014-12-15 och inte har reviderats sedan dess.
- Revidera och aktualisera sina riktlinjer angående mark och exploatering med tanke på den nyligen genomförda omorganisationen för dessa frågor i regionen för att säkerställa att riktlinjerna fullständigt återspeglar nuvarande arbetssätt vad gäller de delar som ingår i mark- och exploateringsprocessen.
- Noga följa konjunkturs och marknadens utveckling och vad dessa innebär för kvadratmeterpriser m m. Detta är speciellt viktigt med tanke på den kommande omfattande exploateringen i regionen.
- Löpande se över kalkyler, tidsplaner och riskanalyser vad gäller de olika exploateringsprojekten i regionen. Vi bedömer det som viktigt att ta hänsyn till förändrade villkor i de olika projekternas kalkyler. Kvalitetssäkring ska också ske av dessa. Förändrade tidsplaner har stor betydelse för budget och har även påverkan på likviditet och finansieringen av investeringarna.
- Överväga om ett särskilt system eller projektverktyg ska införskaffas vad gäller mark- och exploateringsverksamheten och då särskilt handläggningen av enskilda exploateringsprojekt.

3.3.1 Yttranden

Av tjänsteskrivelsen⁵ till regionstyrelsens yttrande⁶ framgår att samhällsbyggnadsförvaltningen anser att mark- och exploateringsenheten redan arbetade med att utveckla det som framkom i rekommendationerna som lämnats och att de inkluderas som en del av verksamhetsutvecklingen framåt. Vidare framgår det av tjänsteskrivelsen att den 1 oktober 2022 skedde en omorganisering inom Region Gotland där syftet var att samla mark- och exploateringsverksamheten på samhällsbyggnadsförvaltningen. Vidare beskrivs i tjänsteskrivelsen att arbetet med omorganiseringen innefattar att göra en översyn av exploateringsprocessen och berörda riktlinjer. Av tjänsteskrivelsen framgår att en ekonomicontroller har anställts under 2023 för att stötta mark- och exploateringsverksamheten. Controllern ska även bistå projektledarna i ekonomifrågor som exempelvis i arbetet med att ta fram, följa upp och revidera kalkyler. Vidare framgår det att respektive projektledare i exploateringsprojekten ansvarar för att priser vid försäljning blir marknadsmässig genom en opartisk värdering och/eller analyser i förhållande till andra genomförda

⁵ Revisionsrapport. Granskning av Mark-och exploateringsverksamhet, ärende RS 2022/2104

⁶ Revisionsrapport. Granskning av Mark-och exploateringsverksamheten, Regionstyrelsen 2023-04-26 §136

försäljningar. Det framgår även att sedan årsskiftet 2022/2023 arbetar mark- och exploateringsenheten med att pröva möjligheten att tillhandahålla ett projektverktyg i syfte att underlätta hantering av exploateringsprojekten.

3.3.2 Resultat av uppföljande granskning

I samband med uppföljningsgranskningen har vi varit i kontakt med tjänstepersoner från mark- och exploateringsavdelningen. Av kontakten framgår att mark- och exploateringsavdelningen inte har lyft regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen för ett nytt politiskt beslut ännu, men att ett arbete med detta har påbörjats. Av kontakten framgår att en del av det arbetet som har påbörjats innefattar att processen beskrivs mer utförligt i exploateringsplanen och budgeten som beslutas av regionfullmäktige. I samband med granskningen har vi tagit del av exploateringsplanen och budgeten, som visar en övergripande bild av exploateringsprocessen och beskriver bland annat pågående projekt, planerade markanvisningsprojekt och förstudier. Av kontakten med mark- och exploateringsavdelningen framgår vidare att det återstår ett arbete med att kartlägga de ekonomiska processerna mellan regionstyrelseförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen. Arbetet med att uppdatera processen förväntas pågå under år 2024 och år 2025.

Gällande rekommendationen från 2022 om att revidera och aktualisera riktlinjer angående mark och exploatering framgår det av kontakt med avdelningen att riktlinjerna för "*markanvisnings- och exploateringsavtal*", "*riktlinjer för försäljning och köp av fastigheter*", "*upplåtelse av servitut tomträtt och arrende*" samt "*fastighetspolicyn*" har gått igenom för att säkerställa att de inte påverkas av den omorganisationen som skedde i regionen 2022. Av kontakten framgår att ingen av riktlinjerna ansågs behöva genomgå en revidering. Enligt kontakten pågår ett arbete med att förtydliga riktlinjerna för markanvisnings- och exploateringsavtal.

Avseende rekommendationen om att noggrant följa utvecklingen av konjunkturen och marknaden framgår av kontakt med mark- och exploateringsavdelningen att denna uppföljning sker på ett flertal sätt. Kvadratmeterpriset på mark värderas i vissa fall på tidigare försäljningar för liknande områden eller nyttjande exempelvis för industrimark eller flerbostadsbyggande. Värderingar av mark kan även genomföras av regionens upphandlade fastighetsvärderare. Mark- och exploateringsavdelningen har ett nära samarbete med enheten regional utveckling vid regionstyrelseförvaltningen, där bland annat bostadsförsörjningsstrateg och näringslivsstrateg är verksamma. Dessa funktioner följer marknaden och konjunktursvängningarna inom sina respektive områden vilket tas i beaktande i mark- och exploateringsverksamheten. Kontinuerlig marknadsbevakning sker även via Boverkets byggprognos samt länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys.

Angående rekommendationen om att löpande se över kalkyler, tidsplaner och riskanalyser vad gäller de olika exploateringsprojekten i regionen anger mark- och exploateringsavdelningen att detta görs regelbundet. Det genomförs i samband med framtagande av exploateringsplan och budget, samt vid delårsavstämningar i april och augusti. Projekt följs även upp på styrgruppsmöten för exploateringsprojekt som hålls en gång i månaden (förutom under sommarmånaderna). I samband med kontakten

beskrivs att mark- och exploateringsverksamheten har stöd av två economiccontrollers i arbetet, dels via en controller som arbetar med all exploatering, dels via en controller som arbetar fokuserat i projekt "Stadsutveckling Visborg". Det framgår att ansvaret ligger hos projektägare, styrgrupp och projektledare för att projekt följer framtagna planer och direktiv. Vidare framkommer att det varit ett nära samarbete mellan teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen i samband med framtagandet av exploateringsplanen och budgeten. Detta samarbete har fördjupats ytterligare sedan omorganisationen 2022 och anses vara viktigt för att belysa konsekvenserna av exploateringarna på budget för tekniska nämnden, miljö- och byggnämnden samt regionstyrelsen.

Avseende rekommendationen att överväga om ett särskilt system/projektverktyg ska införskaffas vad gäller mark- och exploateringsverksamheten, framgår det av kontakt med mark- och exploateringsavdelningen att ett pilotprojekt pågått under 2024. Inom ramen för detta har ett digitalt projektverktyg för exploateringsprojekten testats. Under arbetets gång har det genomförts en omvärldsspaning där avdelningen har beaktat hur andra kommuner arbetar med projekt. Samverkan har också skett med regionstyrelseförvaltningen utifrån Region Gotlands projektmodell. Det framgår att det digitala verktyget kan användas till att skapa en mer tydlig struktur och ett mer effektivt arbetssätt. Projektverktyget kan anpassas till alla typer av projekt och skalas upp för större projekt där olika delprojekt kan länkas samman. Det finns enligt uppgift, flera positiva effekter av verktyget, bland annat att allt material samlas och struktureras på en plats och det finns möjlighet att på ett enkelt sätt ta fram rapporter direkt från verktyget. Därtill beskrivs hur verktyget kan anpassas utifrån användarnas behov, till exempel för styrgrupp och projektgrupp. Vidare beskrivs att det finns funktioner för integration till ekonomisystem och tidrapportering. Avdelningen arbetar i nuläget för att få till ett permanent projektverktyg efter pilotprojektets genomförande.

3.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att regionstyrelsen i allt väsentligt har vidtagit åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer.

Vi noterar att en process med arbetet med att aktualisera regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen pågår. Därtill noterar vi att processen beskrivs utförligare i dokument som exploateringsplan och budget. Däremot ser vi det som fortsatt viktigt att aktualisera regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen.

Vidare noterar vi att ett arbete har skett med att se över riktlinjerna angående mark- och exploatering efter det att omorganiseringen genomfördes. Vi noterar även att det genomförs ett arbete med att följa konjunkturen och marknadens utveckling, samt att projektledare kontinuerligt arbetar med kalkyler, tidsplaner och riskanalyser.

Slutligen noterar vi att ett pilotprojekt avseende ett digitalt projektverktyg är under utvärdering.

3.4 Granskning av styrning och internkontroll inom räddningstjänsten

Det övergripande syftet med 2022 års granskning av styrning och internkontroll inom räddningstjänsten var att bedöma om räddningstjänsten når upp till de krav som finns för verksamheten genom en översiktlig granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen besvarade följande revisionsfrågor:

- Arbetar räddningstjänsten på ett tillfredsställande sätt för att leva upp till lag (2003:778) om skydd mot olyckor avseende både det övergripande arbetet och det operativa arbetet?
- Sker räddningstjänstens arbete med förebyggande insatser på ett utifrån lagstiftningen tillfredsställande sätt?
- Vilka riskinventeringar genomförs och hur bedöms och kommuniceras detta till förtroendevalda för eventuell prioritering?
- Sköts verksamheten på ett ändamålsenligt sätt i förhållande till policy och direktiv?
- Är räddningstjänstens interna kontroll tillräcklig?
- Fullgör regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden sin roll och sitt ansvar som politisk nämnd på ett tillfredsställande sätt?
- Finns en tillfredsställande ledning och styrning av organisationen?
- Sker räddningstjänstens arbetsmiljöarbete på ett tillfredsställande sätt?
- Sker arbetet för att säkerställa personalförsörjningen på ett tillfredsställande sätt?

Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte var att räddningstjänsten i huvudsak når upp till de lagkrav som finns för verksamheten utifrån arbete om skydd mot olyckor och det handlingsprogram för räddningstjänst som Region Gotland upprättat. Dock finns utvecklingspotential avseende den interna styrningen och kontrollen bland annat arbeta mer med systematisk riskanalys och internkontrollplan, arbeta med åtgärder för att nå ekonomi i balans samt arbete med strategisk kompetensförsörjning. Utifrån granskningens bedömningar och slutsatser lämnades följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Arbeta med risk och väsentlighetsanalys avseende räddningstjänsten
- Tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för räddningstjänsten
- Fortsatt följa räddningstjänstens redovisning av ekonomi och ekonomiskt resultat
- Arbeta strategiskt med Region Gotlands kommunikationspolicy för att säkerställa medarbetares tillgång till information och kommunikation

3.4.1 Yttranden

Regionstyrelsen lämnade en återrapportering⁷ i samband med 2022 års granskning, där de åtgärder som föreslogs i återrapporteringen beslutades att fullföljas/genomföras. Av återrapporteringen framgår att samhällsbyggnadsförvaltningen internkontrollplan ska ha sin utgångspunkt i risk- och konsekvensanalysen.

Räddningstjänstens risk- och konsekvensanalys ska skickas vidare till regionstyrelseförvaltningen som ska utgöra en del i regionstyrelsens internkontrollplan. Vidare framgår det att ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsplan ska startas upp under 2022/2023. Det framgår även att kommunikatörerna på samhällsbyggnadsförvaltningen vid tidpunkten för återrapporteringen avseende 2022 års granskning arbetade med att ta fram en ny kommunikationsplan för hela förvaltningen där räddningstjänsten ingår.

3.4.2 Resultat av uppföljande granskning

Rekommendationerna från 2022 års granskning är riktade till regionstyrelsen. Samhällsbyggnadsförvaltningen, som är organiserat inom regionstyrelsen, är ansvarig för räddningstjänsten. Därför har vi i samband med uppföljningsgranskningen varit i kontakt med tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen.

Avseende rekommendationen kring att arbeta med risk- och väsentlighetsanalyser, har tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen angett att det i 2022 års internkontrollplan för regionstyrelsen gällande området "ekonomi" funnits en särskild kontroll för räddningstjänsten. Vidare anger tjänstepersonerna att internkontrollarbetet gjordes om efter 2022 och att man inför 2023 utgick från regionens mall vid framtagandet av internkontrollplanen. Enligt uppgifter är förvaltningens utgångspunkt för internkontrollplanen en risk- och konsekvensanalys. Bedömning av risker sker utifrån sannolikhet att den inträffar och konsekvens om så sker. I samband med granskningen har vi tagit del av 2024 års internkontrollplan⁸ för räddningstjänsten, där det ingår en separat risk- och konsekvensanalys.

Angående rekommendationen om att tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för räddningstjänsten anger tjänstepersonerna att räddningstjänsten endast har problem rörande kompetensförsörjningen gällande räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB). Företrädare från förvaltningen lyfter att detta är ett problem för stora delar av räddningstjänsten i landet. Räddningstjänsten deltar i en nationell arbetsgrupp som skapats för arbetet med att rekrytera RiB-personal. Region Gotland har även initierat flera olika rekryteringskampanjer varje år och dessa kompletteras med möjligheten att komma in som trainee i avvaktan på introduktionsutbildning. Vidare framgår det i kontakt med företrädare för verksamheten att ingen av MSB:s upphandlade GRIB-utbildningar (Grundutbildning för Räddningspersonal i Beredskap) genomförs på plats i Gotland vilket medför att endast ett fåtal av den nyrekryterade RiB-personalen har möjlighet att delta på dessa. Därför får resterande personal i stället utbildas lokalt. Enligt tjänstepersonerna råder det för övrigt låg personalomsättning avseende

⁷ Revisionsrapport räddningstjänsten, regionstyrelsen 2022-11-23 §373

⁸ Internkontrollplan 2024 för räddningstjänsten, godkänd av regionstyrelsen 2024-01-31 § 14

heltidsbrandmän, brandinspektör samt administrativ personal. Det har därför inte skett några riktade rekryteringsinsatser av dessa grupper. Vidare har det funnits möjligheter att internt avancera till nya befattningar och i de fall det till följd av det har uppstått vakanser så har det funnits goda möjligheter till nyrekrytering.

Avseende rekommendationen kring att fortsatt följa räddningstjänstens redovisning av ekonomi och ekonomiska resultat uppger tjänstepersonerna att den ekonomiska uppföljningen sker månadsvis. Vidare beskrivs att delar av det ekonomiska ansvaret är delegerat till två enhetschefer som ansvarar för halva organisationen vardera. Det framgår att under 2023 och 2024 har ekonomichef, räddningschef och chef för samhällsbyggnadsnämnden under ett flertal tillfällen redovisat det ekonomiska resultatet för i regionstyrelsen. Redovisningen har skett i samband med delårsrapporterna (två gånger om året), aprilrapporten och verksamhetsberättelsen. Vid dessa tillfällen har räddningschef och ekonomichef beskrivit det ekonomiska resultatet för regionstyrelsens arbetsutskott och vid vissa tillfällen till regionstyrelsen.

Av kontakten framgår även att samhällsbyggnadsförvaltningen vid ett flertal tillfällen under 2023 och 2024 kallat all personal till olika informationsträffar där förvaltningens ekonomi behandlats. I samband med uppföljningsgranskningen har vi tagit del av material från dessa informationsträffar som visar att förvaltningens ekonomi har tagits upp som en informationspunkt. Vidare har räddningschefen gett löpande information till chefer vid träffar på brandstationen angående det ekonomiska läget. Våren 2024 deltog även ekonomichefen på ett avstämningsmöte för brandinspektörer och andra chefer och hade en genomgång av regionens ekonomi i stort och resultatet speciellt för räddningstjänsten.

Angående rekommendationen om att arbeta strategiskt med Region Gotlands kommunikationspolicy för att säkerställa medarbetares tillgång till information och kommunikation, hänvisas i kontakten med tjänstepersonerna till att Region Gotland arbetar enligt samverkansmodell för arbetsgivare, arbetstagare, skyddsombud och fackliga ombud. Inom samhällsbyggnadsförvaltningen innebär det att samverkan finns på en förvaltningsövergripande nivå och att det finns en lokal samverkan inom räddningstjänsten. Vidare framgår att det hålls regelbundna arbetsplatsträffar för både heltids- och deltidspersonal. Vidare beskrivs att samhällsbyggnadsförvaltningen idag har en övergripande förvaltningsgemensam modell för information och kommunikation. I samband med granskningen har vi tagit del av samhällsbyggnadsförvaltningens kommunikationsstrategi som är fastställd av byggnadsnämnden⁹. Utgångspunkten i strategin är förvaltningens och Region Gotlands intranät där viktiga händelser och förvaltningschefens veckobrev publiceras. Inom räddningstjänsten kompletteras kommunikationsarbetet med månadsbrev, tjänstemeddelande och regelbundna informationsträffar. I samband med uppföljningsgranskningen har KPMG tagit del av månadsbrev som informerar om viktiga händelser i verksamheten.

3.4.3 Bedömning

Vår bedömning är att regionstyrelsen har vidtagit åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer.

⁹ Kommunikationsstrategi samhällsbyggnadsförvaltningen, fastställd av byggnadsnämnden 2022-10-10

Av uppföljningsgranskningen framgår det att räddningstjänsten har bytt arbetssätt gällande internkontrollplanen och att det nya arbetssättet innebär att en risk- och konsekvensanalys för räddningstjänsten genomförs årligen.

Vidare framgår av uppföljningsgranskningen att det finns ett nationellt problem med rekrytering av RiB-personal men att det för övrig personal finns goda möjligheter till nyrekrytering samt att personalomsättningen är låg. Det framgår även att det lokalt genomförs flera olika rekryteringskampanjer årligen och att dessa kompletteras med möjligheten att komma in som trainee i avvaktan på introduktionsutbildning.

Avseende rekommendationen kring att fortsatt följa räddningstjänstens redovisning av ekonomi och ekonomiska resultat bedömer vi att detta har genomförts då redovisning kring ekonomi både har skett till regionstyrelsens arbetsutskott, regionstyrelsen, tjänstepersoner på samhällsbyggnadsförvaltningen och personal inom räddningstjänsten.

Angående rekommendationen kring att arbeta strategiskt med region Gotlands kommunikationspolicy bedömer vi att detta har gjorts då en kommunikationsstrategi har tagits fram. Vidare noterar vi att det finns ett samverkanssystem på plats, att det genomförs återkommande arbetsplatsträffar samt att personal har förutsättningar att ta del av till relevant information via till exempel intranätet, månadsbrev och informationsträffar.

3.5 Granskning av verkställighet av beslut

Syftet med 2022 års granskning av verkställighet av beslut var att bedöma om regionstyrelsen och berörda nämnder har en ändamålsenlig uppföljning och kontroll för att säkerställa att regionfullmäktiges beslut verkställs och återrapporteras.

Granskningen besvarade följande revisionsfrågor:

- Hur säkerställer nämnderna och styrelsen att regionfullmäktiges beslut verkställs?
- Sker återrapportering till regionfullmäktige av verkställda beslut?
- Genomför regionstyrelsen i linje med sin uppsiktsplikt en uppföljning och kontroll av de beslut som fattats av regionfullmäktige för att säkerställa att besluten verkställs?

Den sammanfattade bedömningen utifrån 2022 års granskning var att regionstyrelsen inte har en nedtecknad strategi i form av riktlinjer eller rutiner för att säkerställa att regionfullmäktiges beslut verkställs och återrapporteras. Regionfullmäktige har beslutat att regionstyrelsen två gånger per år i februari och september ska redovisa de motioner som inte har beretts färdigt. Av granskningen konstaterades att detta inte skett. Vi bedömde att regionstyrelseförvaltningens former för hur och när återrapportering till regionfullmäktige ska ske kan förtydligas. Vi ansåg emellertid att det var positivt att ett arbete med en ny rutin för kontroll av återrapportering hade initierats inom stadssekretariatet.

I samband med 2022 års granskningen efterfrågades en anvisning avseende återrapportering till fullmäktige. Vi bedömde att ett sådant dokument kan ge förutsättningar för nämnder och regionstyrelsen att öka kontinuiteten inom regionen.

Vidare gjorde vi bedömningen att återrapporteringen till regionstyrelsen kunde tydliggöras genom att det i beslutsparagrafen för varje ärende anges när återrapportering till fullmäktige ska ske.

I samband med 2022 års granskning konstaterades att nämnderna i olika grad har upprättat rutiner och riktlinjer för att säkerställa att ärenden återrapporteras till regionfullmäktige. Vidare bedömde vi att regionstyrelsen i linje med uppsiktsplikten inte följer upp och kontrollerar de beslut som fattats av regionfullmäktige för att säkerställa att besluten verkställs.

Vi konstaterade att de beslut som studerades inom ramen för 2022 års granskning verkställdes inom rimlig tid. Nämnderna arbetade med besluten i regionens ärendehanteringssystem och beslutade i regel tillsammans med chef om hanteringen av beslutet. Stickproven visade att detta system var fungerande, bortsett från ett beslut av regionfullmäktige som inte hade expedierats till nämnderna. Vidare bedömdes det att återrapportering sker mer effektivt när formerna för återrapportering angivits på förhand i samband med besluten.

Utifrån 2022 års bedömningar och slutsats lämnades följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Initiera en ändring av regionfullmäktiges arbetsordning så att den utöver att två gånger per år redovisa de motioner som inte har beretts färdigt, även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige. Detta för att öka den grad återrapportering sker till fullmäktige,
- Ta fram en utarbetad nedtecknad strategi för återrapportering av verkställighet avseende fullmäktiges beslut,
- Fortsätta det påbörjade arbetet med framtagande av årshjul för när regionövergripande och återkommande processer samt uppföljning av övergripande styrdokument ska återrapporteras i fullmäktige
- Som ett led i beredningsprocessen tillse att beslutsunderlagen i större utsträckning inkluderar en tidsram för när verkställighet ska återrapporteras i fullmäktige samt i den mån det är möjligt – i beslutsparagrafen inkludera bestämmelser kring när och hur återrapportering i fullmäktige ska ske i beslutsparagrafen,
- Initiera en ändring av regionfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige.

3.5.1 Yttranden

I tjänsteskrivelsen till regionstyrelsens yttrande¹⁰ anges att regionstyrelseförvaltningens avsikt var att tillsammans med regionfullmäktiges presidium se över och vid behov uppdatera och revidera regionfullmäktiges arbetsordning. Det anges även att arbetet med en översyn av arbetsordningen kommer att påbörjas under våren 2023. Vidare

¹⁰ Revisionsrapport. Granskning av verkställighet av beslut, regionstyrelsen 2023-04-26 §134

anges att revisorernas rekommendationer från 2022 års granskning kommer att beaktas vid en sådan översyn.

I tjänsteskrivelsen ges ett gemensamt svar angående rekommendationerna kring att ta fram en nedtecknad strategi för åiterrapportering av verkställighet avseende regionfullmäktiges beslut, samt att regionstyrelsen som ett led i beredningsprocessen bör tillse att beslutsunderlag i större utsträckning innehåller en tydligare tidsram för hur och när verkställighet ska åiterrapporteras till regionfullmäktige. I tjänsteskrivelsen anges det att dessa delar kommer att beaktas i regionstyrelseförvaltningens kommande arbete med att se över och förbättra Region Gotlands ärendeberedningsprocess. Vidare framgår av tjänsteskrivelsen att regionkansliets stadssekretariat har påbörjat ett arbete för att bättre fånga upp och kunna följa uppdrag och beslut som fattas av regionfullmäktige, där stadssekretariatet samlas efter varje sammanträde för att gemensamt gå igenom alla beslut för att förbättra planering och uppföljning av ärenden och beslut.

Vidare framgår det av tjänsteskrivelsen att ett arbete med att ta fram ett årshjul har påbörjats.

3.5.2 Resultat av uppföljande granskning

I samband med granskningen har vi varit i kontakt med regionstyrelseförvaltningen som anger att det pågår ett arbete med att se över regionfullmäktiges arbetsordning.

Vidare anger regionstyrelseförvaltningen att den inte har nedtecknat en strategi för åiterrapportering av verkställighet avseende fullmäktiges beslut.

Regionstyrelseförvaltningen anger att det vid årsskiftet 2023/2024 infördes en rutin för att återkoppla uppdrag till regionstyrelsens sammanträden. I samband med granskningen har vi tagit del av ett protokoll¹¹ som visar hur rutinen genomförs i praktiken. Protokollet anger att regionstyrelseförvaltningen vid tidpunkten hade sammanställt en uppdragslista för uppdrag som är beslutade av regionstyrelsen. Vidare anges i protokollet att avsikten är att uppdragen följs upp och redovisas vid varje regionstyrelsesammanträde. Status i uppdraget ska enligt protokollet redovisas utifrån färgerna grönt, gult och rött. Grönt betyder att uppdraget följer beslutad tidplan, gult att ny tidplan behöver tas fram/alternativt annan åtgärd och rött betyder att tidplanen är överskriden. Av protokollet framgår att regionstyrelseförvaltningen initialt har valt att redovisa de uppdrag som regionstyrelsen beslutat om. Vidare anges i protokollet att redovisning framåt även kommer omfatta motioner, medborgarförslag och uppdrag från regionfullmäktige.

Avseende rekommendationen kring framtagande av ett årshjul¹² anger regionstyrelseförvaltningen att ett sådant årshjul finns för både regionstyrelsen och regionfullmäktige. I samband med granskningen har vi tagit del av regionstyrelsens årshjul för år 2024.

¹¹ Uppföljning uppdrag regionstyrelseförvaltningen, Regionstyrelsen 2024-05-30 §199

¹² Årshjul för Regionstyrelsen 2024, datum 2024-04-23 §113

3.5.3 Bedömning

Vår bedömning är att regionstyrelsen delvis har vidtagit åtgärder med anledning av revisionens rekommendationer.

Av uppföljningen framgår att ett arbete med en översyn av arbetsordningen är pågående.

Vi noterar att en ny rutin har införts avseende återkoppling av uppdrag till regionstyrelsens sammanträde. Vidare noterar vi att stadssekretariatet har tagit fram en tydligare rutin för att säkerställa att alla uppdrag har en tydlig tid för åiterrapportering. Däremot bedömer vi fortsatt att en nedtecknad strategi för åiterrapportering bör beaktas i framtida processer.

Av uppföljningsgranskningen framgår även att ett antagande av årshjul har gjorts både hos regionstyrelsen och regionfullmäktige.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med uppföljningsgranskningen har varit att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Insyn i verksamheter på entreprenad
- Mark- och exploateringsverksamheten
- Styrning och internkontroll inom räddningstjänsten
- Verkställighet av beslut

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att åtgärder delvis har vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer.

Avseende de berörda granskningarna kan vi konstatera att åtgärder har tagits kring somliga av de rekommendationer år 2022, men det kvarstår dock ett arbete för regionstyrelsen för att helt efterleva de rekommendationer som lämnades i samband med 2022 års granskningsrapporter.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen kring regionstyrelsens uppsiktsplikt rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Ser över möjligheten att utarbeta en avsiktsförklaring eller att komplettera styr- och ledningsprocessen med en beskrivning av hur uppsikten utövas. För att tydliggöra för nämnder och bolag hur regionstyrelsen utövar sin uppsikt och arbetar med samordning.
- Se över om rapporteringen till regionfullmäktige kan kompletteras med en utvärdering avseende utövandet av uppsiktsplikten. En sådan rapportering kan bidra till att identifiera utvecklingsområden och stärka arbetet med uppsikt/samordning.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av insyn i verksamheter på entreprenad rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Utifrån uppsiktsplikten föreslå till fullmäktige att anta Program med mål och riktlinjer för privata utförare

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av mark-och exploateringsverksamheten rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Aktualisera regionens övergripande riktlinjer för exploateringsprocessen då de antogs 2014-12-15 och inte har reviderats sedan dess.

Utifrån resultatet av uppföljningsgranskningen av verkställighet av beslut rekommenderar vi fortsatt regionstyrelsen att:

- Att initiera en ändring av regionfullmäktiges arbetsordning så att den utöver att två gånger per år redovisa de motioner som inte har beretts färdigt, även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir

föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige. Detta för att öka den grad återrapportering sker till fullmäktige,

- Ta fram en utarbetad nedtecknad strategi för återrapportering av verkställighet avseende fullmäktiges beslut,
- Som ett led i beredningsprocessen tillse att beslutsunderlagen i större utsträckning inkluderar en tidsram för när verkställighet ska återrapporteras i fullmäktige samt i den mån det är möjligt – i beslutsparagrafen inkludera bestämmelser kring när och hur återrapportering i fullmäktige ska ske i beslutsparagrafen,

Datum som ovan

KPMG AB

Veronica Hedlund Lundgren
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Klara Löwenberg
Verksamhetsrevisor

John Martinsson
Verksamhetsrevisor

Lisa Lohi
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.